

Dr. habil. Krajnc Zoltán

HADIJÁTÉKOK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A LÉGIERŐ HADMŰVELET-ELMÉLET ÉS HARCÁSZAT KÉPZÉSÉBEN

BEVEZETÉS

A cikkemben meg kívánom vizsgálni egy korszerű, a NATO légierő jelenlegi gyakorlatának teljesen megfelelő hadijátékot hogyan, mi módon lehet levezetni az egyetemi képzésünkben, valamint a korszerű műveleti eljárások, a légierő hadművelet elmélet jelenkori fő kérdései¹ hogyan illeszthetők egy harcászati gyakorlatba, hadijátékba.

Kutatási módszerként alkalmaztam:

- Az AIREX/WESTEX 2000, 2003 (Innere Führungs Akademie, Hamburg) multinacionális hadijátékon tanultakat, tapasztaltakat.
- A NATO általános törzsmunkáját szabályzó „*Guidelines for Operational Planning*” (GOP) ajánlásainak adaptálását a gyakorló törzs munkarendjébe.
- Konzultációt „*éles*” CAOC²-beosztást jelenleg is ellátó, illetve korábban betöltött tisztekkel.
- A 2005., 2006. és a 2007. évi hallgatói záró gyakorlat tapasztalatainak a feldolgozását.

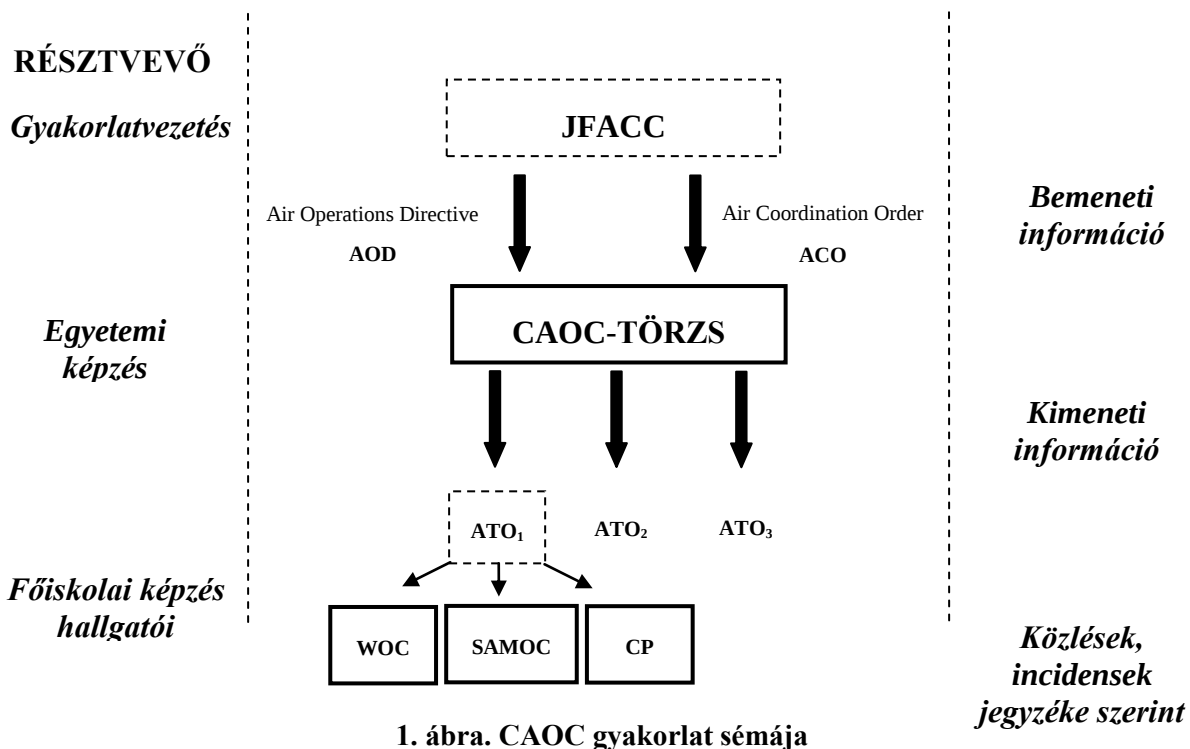
Elemeztem a végrehajtható gyakorlat fajtákat, aminek keretében áttekintettem három lehetséges hadijáték lehetőségeit, előnyeit és hátrányait.

1. HADERŐNEMI SZINTŰ GYAKORLAT (EGY CAOC DÖNTÉSHOZATALI FOLYAMAT)

Nemzetközi tapasztalatok (Innere Führungs Akademie der Bundeswehr, Hamburg, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa) alapján kijelenthetjük, hogy a posztgraduális, légierő szakirányú képzésben, a hallgatók elméleti ismereteinek a gyakorlatba való átranzformálására általában az ún. CAOC-szintű hadijátékot alkalmazznak.

¹ Hatásalapú műveletek (Effect Based Operations – EBO), és a terrorizmus elleni harc légi komponense, stb.

² Combined Air Operations Center – Egyesített Légi Hadműveleti Központ,

A CAOC a NATO légi vezetési-irányítási rendszer (NATO ACCS) hierarchiájában a „harcászati vezetés (TACOM)” szintjén helyezkedik el, megítélesem szerint az ott végzett törzsmunka jól integrálja a légi műveletek tervezésének, előkészítésének és a végrehajtás irányításának az ismeretanyagát. E tényből kiindulva egy CAOC-szintű hadijáték levezetésével a résztvevők képessé válnak az elméleti oktatás során tanultak nagy részének a gyakorlati alkalmazására, átlátják az egyes vezetési szintek közötti interakciók lényegét, és gyakorlatot szereznek a team-munka során elvárt készségekből.

A CAOC-AIREX³ GYAKORLAT ELŐNYEI:

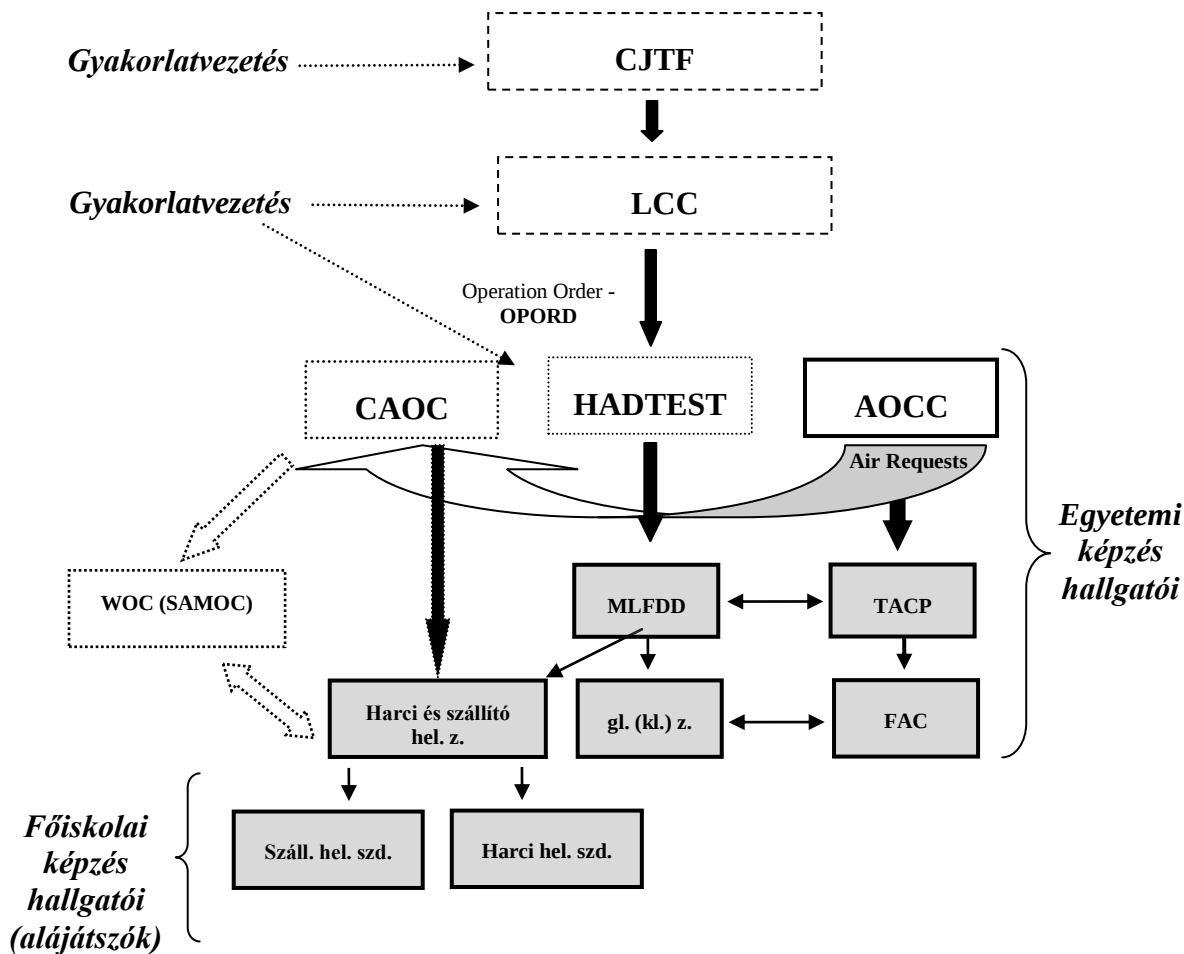
- Szinte az „összes” elméleti anyag integrálható a gyakorlatba.
- Többszintű gyakorlást tesz lehetővé (OPCON, OPCOM, TACOM, TACON, TBMF⁴).
- A NATO legaktuálisabb elméleti és gyakorlati kérdésének, a hatásalapú műveleteknek (hatásalapú célpontkiválasztásnak) az integrálása egyszerűen megoldható.

A CAOC-AIREX GYAKORLAT HÁTRÁNYAI:

- Csak „erősen korlátozott” végrehajtás elképzelhető (a résztvevők létszáma, a teljes körűen végrehajtható feladatok köre, stb.).
- Nehezen (és nem teljes körűen) integrálható az egyetemi hallgatói záró gyakorlatba.
- A szimulációs lehetőség (MARCUS, MARS) nagyon csekély.

³ AIREX – Air Exercises – Légi műveleti hadgyakorlat, hadijáték

⁴ OPCON – hadműveleti irányítás, OPCOM – hadműveleti vezetés, TACON – harcászati irányítás, TACOM – harcászati irányítás, TBMF – harcirányítási funkciók, harcmenedzsment elemek)

3. ábra. A teljesen integrált gyakorlat sémája (helikopter zászlóalj)

2. „KEVERT GYAKORLAT”

„*Kevert gyakorlat*”-nak hívom a szárazföldi scénárióba, és tevékenységrendszerbe illesztett légi műveleti hadijátékot. Az ábrán látható, hogy egy ilyen gyakorlat során, hasonlóan a 2005. és a 2006. évi hallgatói záró gyakorlathoz, nagyon bonyolult struktúrát kell létrehozni, és működtetni. Ebben az esetben a „*tisztán*” légierős vonal (CAOC és kapcsolatai) és a (szimulációval támogatott) szárazföldi-vonal között relatíve nagy fáziskésés, és nem túl szoros kapcsolat van, hiszen a CAOC a következő (és az azutáni) nap műveleteit tervezi és az aktuális műveleteket kontrollálja („*folyó műveletek*”).

Megítélésem szerint a folyó műveletek szimulációs támogatása (MARCUS-rendszer) nem „*ad túl sokat*” az egyetemi kiegészítő képzés hallgatóinak. Természetesen itt is gyakoroltathatóak hallgatók TACP, FAC szerepkörökben, azonban az ábrát nem akartam ezzel még bonyolultabbá tenni, persze egyértelmű, hogy ekkor a gyakorlat sémája, és végrehajtása még összetettebbé válik.

E GYAKORLAT ELŐNYEI:

- Jobban integrált a szárazföldi (MLF dd., szimulációs támogatás) alapú hallgatói záró gyakorlatba, mint a tisztán légierős (csak a CAOC-ra összpontosító) gyakorlat.

- Széleskörű a feladatgyakoroltatási lehetősége.
- Sokféle törzset kell létrehozni, ami sokrétű gyakorlási lehetőséget biztosít.

E GYAKORLAT HÁTRÁNYAI:

- Nagyon bonyolult működést feltételez.
- A CAOC-vonal és a szárazföldi műveletek időeltérése zavaró a gyakorlat résztvevőinek, és a gyakorlatvezetés is túl bonyolulttá válik.
- A szimulációval támogatható rész nem jelentős.

3. „TELJESEN INTEGRÁLT” GYAKORLAT

A teljesen integrált hadijáték elgondolásának kialakításánál az volt a kiindulási alap, hogy az MLF dd.⁵, mint a szárazföldi alapú hadijáték kulcs elemének, alárendelt, vagy közvetlen mellérendelt kapcsolatban lévő hadrendi elemet hozzunk létre, ami szorosan, és szervesen illeszkedik a szárazföldi vezetési-irányítási rendszerébe.

Kettő lehetséges alternatívát dolgoztam ki ebből az alapállásból kiindulva: helikopter ezred (zászlóalj), valamint organikus légvédelem változatban.

C1. Helikopter zászlóaljra (ezredre) hangsúlyos hadijáték

Ebben a változatban az MLF dd. alárendeltségébe, teljesen integrált C2-struktúrában, egy harci és szállító helikopterekkel felszerelt zászlóalj található.

E struktúrában az alábbi főbb kérdésekre kereshetünk választ és végrehajtási módszereket:

- Mire alkalmazható⁶ egy szárazföldi csapatok alárendeltségébe utalt helikopter ezred (zászlóalj)?
- Hogyan illeszthető a NATO ACCS, és a NATINADS rendszerbe egy ilyen egység vezetési rendszere?
- Hogyan és milyen módszerekkel valósul meg az együttműködés a légierő és a szárazföldi haderőnem között ebben a konkrét esetben?
- Milyen információs csatornákat kell létrehozni a hatékony (interoperábilis) „*együtt harcoláshoz*”?

⁵ Nemzetközi dandár (rendszerint NATO-tagállam vezetése mellett, NATO-, és nem NATO, PfP-tagállamok részvételével.

⁶ **Egy változat szerint, önállóan (mint az MLF dd. alárendeltje):**

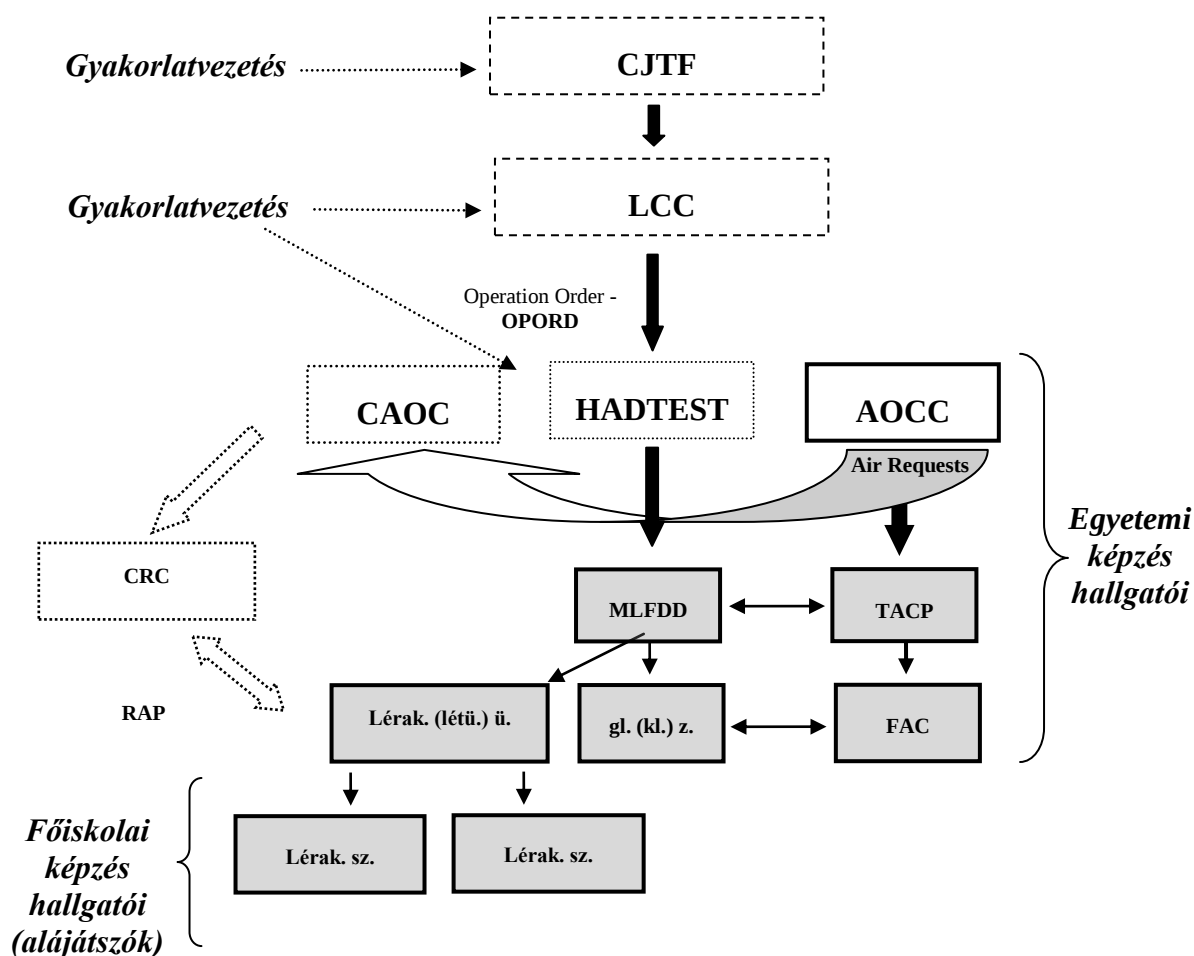
- CAS, (B)AI (csapásmérés),
- Légi szállítás,
- Légi felderítés,
- MEDEVAC,
- (C)SAR,
- Egyéb evakuálások,
- Deszant műveletek támogatása.

Szoros együttműködésben a légierő csapataival (mint az „ugyanazt a légteret” felhasználó légi hadviselési erő- és eszközrendszer):

- AI, (SA ?),
- OCA, DCA,

- Megnövekszik a Légierő Műveleti tanszék szerepe a hallgatói záró gyakorlatában.
- Jól szimulálható a Marcus-rendszerben a zászlóalj tevékenysége.

- A „csapatrepülő vonalon” van a hangsúly, az egyéb tevékenység rendszerek nem hangsúlyosak.
- Teljes és tökéletes szinkront igényel a két haderőnem résztvevői között.
- A szárazföldi scénárióhoz való teljes kötöttség.

- Csak a légvédelem hangsúlyos, az egyéb tevékenység rendszerek nem gyakoroltathatók.
- Teljes és tökéletes szinkront igényel a két haderőnem résztvevői között.
- A szárazföldi scénárióhoz való teljes kötöttség.

BEFEJEZÉS, ÖSSZEGZÉS

Alapos elemzés után úgy ítélt meg, hogy a C1-es altípus, a helikopter zászlóaljra (ezredre) hangsúlyos hadijáték levezetése lenne a tanszék számára a legelőnyösebb.

Az előnyöket már ismertettem, a hátrányok nem annyira jelentősek, hogy ne biztosítanák a tanítási folyamat céljainak a teljesülését.

A gyakorlat zökkenőmentes levezetése érdekében, figyelembe véve, hogy a teljes integráltság miatt, a szárazföldi komponens által kidolgozandó okmányok a meghatározóak, el kell hozzá készíteni (egy lehetséges változatban):

- A gyakorlat levezetéséhez szükséges okmányok jegyzékét, figyelembe véve a *Gyakorlattervezői Útmutató (Segédlet)* (nyt. szám: 463/220) című kiadvány előírásait.
- A gyakorlat légi elgondolásának a kialakítását, a légi hadviselési scénárió elveinek, kereteinek a meghatározását.
- A helyzetbeállítások kialakítását (ellenség, saját erők, hadszíntér, résztvevők köre, stb.).
- A törzsmunka lehetséges rendjének kialakítását, az egyes munkafázisok tartalmának pontosítását (Initial planning meeting, Decision meeting, stb.).
- Az incidensek jegyzéke összeállításának elveit, az egyes események, esemény csoportok lehetséges változatának a kidolgozását.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] KRAJNC ZOLTÁN: A légierő alkalmazásának alapkérdései, Új Honvédségi Szemle 2005/7. p. 87-98;
 [2] KRAJNC ZOLTÁN: A légierő megváltozott szerepe a XXI. század hadviselésében, Geopolitikai Tanács, Műhelytanulmányok 2006/7.